

Галаган Володимир Іванович,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального та
кримінального процесуального права
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ ПІД ЧАС ДІЗНАННЯ ТА ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА

Досудове розслідування здійснюють відповідно до кримінального процесуального законодавства України, що, згідно з частиною 2 статті 1 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, КПК України та інших законів України [1]. Правова процедура провадження досудового розслідування тією чи іншою мірою визначена в усіх зазначених законодавчих та нормативно-правових актах, але все ж більш змістовно врегульована в КПК України. Саме в цьому Кодексі передбачені процесуальні дії, проведення яких спрямоване на збирання, перевірку й оцінку доказів для прийняття підсумкових процесуальних рішень на стадії досудового розслідування. Вочевидь, проведення процесуальних дій має бути детально врегульовано в КПК України з тим, щоб звести до мінімуму прогалини, суперечливі й неврегульовані положення, які самим негативним чином впливають на ефективність та якість досудового розслідування. На жаль, аналіз норм цього Кодексу подеколи засвідчує протилежне.

До органів досудового розслідування належать слідчі підрозділи та підрозділи дізнання (частини 2, 3 статті 38 КПК України). При цьому дізнавач відповідно до частини 1 статті 40-1 цього Кодексу наділяється повноваженнями слідчого. Іншими словами, дізнавач уповноважений проводити ті ж процесуальні дії, що і слідчий, за винятком особливостей провадження дізнання, передбачених

частиною 3 статті 214 та главою 25 КПК України. Отже, слідчий та дізнавач – це різні процесуальні учасники, тож в нормах цього Кодексу мають бути визначені й конкретні повноваження слідчого та дізнавача щодо проведення процесуальних дій. Власне, саме так унормовано ці питання у ч. 1 ст. 214, ч. 4 ст. 284, ч. 1 ст. 311, ч. 2 ст. 491, ч. 1 ст. 509, п. 3 ч. 4 ст. 615-1 та в інших нормах КПК України.

Водночас, непослідовність законодавця проявляється під час унормування інших дій. Зокрема, у ч. 2 ст. 20 КПК України зазначено, що слідчий, прокурор, зобов'язані роз'яснити підозрюваному його права та забезпечити право на кваліфіковану правову допомогу з боку обраного ним або призначеного захисника. У цій нормі не зазначений дізнавач, а про його обов'язок роз'яснити підозрюваному право мати захисника йдеться у спеціальній нормі ч. 3 ст. 298-2 КПК України лише у випадках здійснення затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок. Але ж далеко не в усіх випадках провадження дізнання дізнавач затримує таку особу. Тож виникає питання: коли саме дізнавачу слід роз'яснити особі право на захист і механізм його реалізації? Відповідь на це питання відсутня і главі 22 (статті 276-279) «Повідомлення про підозру», де дізнавач взагалі не згадується, і в ст. 298-4 «Особливості повідомлення про підозру» – нормі, розташованій в главі 25 «Особливості досудового розслідування кримінальних проступків».

Слідчий, дізнавач, прокурор під час провадження досудового розслідування процесуальними засобами встановлюють обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, визначені у ч. 1 ст. 91 КПК України. Відповідно до ч.ч. 1, 2 ст. 84 цього Кодексу, ці обставини встановлюють слідчий, прокурор (знову не зазначений дізнавач!), отримуючи докази з процесуальних джерел, якими є показання, речові докази, документи, висновки експертів й цей перелік є вичерпним.

Натомість у ч. 1 ст. 298-1 КПК України до процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, крім визначених статтею 84 цього Кодексу, віднесені також пояснення осіб, результати медичного освідування, висновки спеціаліста, показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису. Саме ці дії дозволені дізнавачу до внесення відомостей до

ЄРДР, коли ним ще не розпочате дізнання. Цікаво, що для слідчого такий дозвіл на проведення низки процесуальних дій до внесення відомостей в ЄРДР наразі не передбачений. Це суперечливе питання було нами детально розглянуто раніше [2].

Найвні неузгоджені між собою положення щодо проведення слідчим і дізнавачем низки слідчих (розшукових) дій. Зокрема, дізнавач не визначений як особа, яка проводить допит, під час провадження одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб (ч. 9 ст. 224 КПК України). Немає дізнавача й серед суб'єктів проведення пред'явлення для впізнання, огляду, слідчого експерименту (відповідно ст.ст. 228-229, 237, 240 КПК України), але ж це зовсім не означає, що дізнавач не може їх проводити. Адже згідно з ч. 2 ст. 298 КПК України, досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими цим Кодексом, з урахуванням положень глави 25.

Розглянуті лише деякі суперечливі положення щодо провадження дізнання та досудового слідства, щодо процесуальних повноважень дізнавача та слідчого наочно засвідчують потребу законодавчих змін, спрямованих на чітке й недвозначне унормування їх в КПК України. Лише за таких умов, коли загальні норми відповідатимуть спеціальним, можна буде вести мову про ефективність досудового розслідування у формі дізнання та досудового слідства.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 14.02.2026).

2. Галаган В. І. Особливості початку досудового розслідування в формі дізнання. Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу : матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Івано-Франківськ, 12 груд. 2025 р.). Івано-Франківськ : РВВ ЗВО «Університет Короля Данила», 2025. С. 141–144.